

ПАРИ И ПАРИЧНА ПОЛИТИКА

УВОД

На потоците от стоки и услуги в кръгооборота на икономическата активност съответстват потоци от пари. На практика промените в количеството на парите в икономиката се отразяват върху дохода и производството. Например Федералната резервна система, която контролира количеството на парите в икономиката, обикновено е обвинявана за създаването на рецесията в началото на 80-те години.

В настоящата разработка ще бъдат разгледани парите, като изучаваме причините, поради които икономиката ги използва и ролята на паричната политика за излизане от рецесия.

1. Пари и техните функции.

В исторически план парите са приемали различни форми: кучешки зъби (без кучето) на Адмиралтейските острови, зърна от какао в Южна и Централна Америка, морски раковини и мъниста в Африка, Азия и Северна Америка, злато и сребро. В много страни през XIX в., американския долар в част от Латинска Америка и Европа днес.

В песните и ежедневиия език думата „пари“ означава различни неща. Те са символ на положение и издигане в обществото и главен мотив за престъпления; те карат света да се върти. Икономистите използват тази дума по-прецизно. Пари са всички общоприети средства за плащане в замяна на стоки и услуги и за погасяване на дългове.

Съществена характеристика на парите е, че те са общоприети за извършване на плащания.

Няма голямо значение каква физическа субстанция се използва като пари. Кучешките зъби са пари, ако другите хора искат да ги приемат в разплащанията по същия начин, както са и всички евро банкноти.

Златото, което преди се е използвало като пари, а вече не. И американската парична система се е променила бързо през 80-те години, като банките сега изплащат лихви по депозити на текущи сметки и въвеждат нови форми на депозити, съществува дори възможност материалните парични знаци в крайна сметка да изчезнат с

развитието на системите за електронни разплащания, които използват кредитни карти или т.нар. биткойн валута.

Парите имат четири функции. Те служат като средство за размяна или средство за обръщение, като отчетни единици (мярка на стойността), като средство за натрупване (резервно средство) и като платежно средство за разсрочено плащане. Ще представим четирите функции подред, но още тук ще поясним отличителната черта на парите сред другите активи, която се изразява в ролята им на средство за размяна.

В съвременната икономика средството за размяна, парите, представляват половината всички средства за обръщение. Когато човек работи, той разменя труда си срещу пари. Когато купува стоки, разменя пари за стоки. Никой от нас не иска да консумира непосредствено парите. Те са ни необходими само за да купим стоки или услуги сега или в бъдеще. Парите са средство за размяна, защото те опосредстват размяната на стоките и услугите между хората в икономиката.

Използването на общо средство за размяна, обслужващо половината от всяка сделка, прави размяната на стоки и услуги по-ефективна. Изгодите от използване на средство за размяна се преценяват най-добре, когато разглеждаме натуралното стопанство (бартерната икономика).

Натуралното стопанство е икономика без общоприето средство за размяна. Стоките се разменят пряко за други стоки.

Тъй като в натуралното стопанство не съществуват пари, единствената размяна, която може да се осъществи, е между двама души, всеки от които притежава нещо, което другият желае. За да си купиш хамбургер, ти трябва да предложиш на продавача на хамбургери това, което той желае, напр. билет за кино. За да отидеш на кино, трябва да платиш нещо, което собственикът на киното непосредствено желае, напр. шарена тениска. Казва се, че в бартерната икономика трябва да има взаимно съвпадане на желанията, преди да се осъществи размяната. И продавачът, и купувачът трябва да искат нещо, което другият трябва да предложи. Всъщност всеки участник в сделката трябва да е едновременно и продавач, и купувач.

Търговията става много скъпа и дори невъзможна, ако трябва да има взаимно съвпадане на желанията, защото хората губят много време и средства, за да търсят други с потребности, които точно да съответстват на техните собствени. Алтернативата е да се включат в бартерни сделки, в които да придобиват стоки, които те самите не искат да използват, и да ги разменят по-късно за стоки, които наистина желаят.

Използването на парите - всеки предмет, който се приема от всички за заплащане на стоки, услуги и дългове - опростява размяната. Всеки продава направо на купувача и всеки купува директно от продавача. Изразходват се по-малко време и усилия, отколкото за участие в косвената размяна на стоки и за търсене и извършване на бартерни сделки. Хората могат повече да се специализират и да станат по-производителни.

Съвременната икономика не може да функционира без общоприето средство за размяна, в противен случай например всеки студент, който плаща такса за обучение, би трябвало да се опита да намери някакво благо, което колежът би бил склонен да приеме като заплащане и което на свой ред студентът би могъл да осигури или да си набави чрез предишни размени. Съществената изгода от използването на общоприето средство за размяна е, че намалява броя на размените на стока срещу стока и следователно спестява ресурсите, които иначе биха се използвали при тази размяна. Вместо това те могат да се използват за производството на повече стоки или свободно време.

Освен използването им като средство за размяна, парите обикновено са отчетна единица (мярка на стойността).

Отчетна единица е единицата, в която се определят цените и се водят сметките.

Цените в САЩ се определят в долари и центове и следователно доларът е отчетна единица. Във Франция цените се определят във френски франкове и френският франк е отчетната единица и т. н. Но цените невинаги се определят чрез средството за размяна. В страни, където инфлацията е висока и цените, изчислени в местна Валута, се променят бързо, те често се определят в чужда Валута. Например при голямата инфлация в Германия през 1922 - 1923 г. фирмите и магазините са определяли цените и са водели сметките си в долари. Но разплащанията са се извършвали с германското средство за размяна, марките, поне в началото на инфлационния период.

Парите са средство за запазване на стойност (средство за натрупване), защото могат да се използват за покупки в бъдеще.

Необходимо е парите да запазват стойността, за да се приемат при размяната. Ако парите не могат да се използват за бъдещи покупки, никой няма да иска да ги приеме сега срещу стоки или услуги. Но парите не са нито единственото, нито непременно най-доброто средство за натрупване. Жилищата, автомобилите, акциите, депозитите и колекциите от марки също служат като средство за натрупване. Някой,